

{ asteari zeharka begira } Iñaki Altuna

Podemos, «Troiaiko zaldia» edo aukera berriak?

Podemos sekulako indarrarekin sartu da euskal mapa politikoan. Lehen indarra Hego Euskal Herrian, lehen indarra Araban eta Gipuzkoan, eta bigarren indarra Nafarroan eta Bizkaian. EAEn ere lehen indarra izan da, eta hilabete gutxi barru Legebiltzarrerako hauteskundeak izango direla gogoratu behar da. Hauteskunde orokorrak izateak –hau da, Estatuako joerak izugarri markatzeak– eragin handia izan du emaitza horietan, baina sinplekeria litzateke pentsatzea ondorengo hauteskundeetan Podemos azukre koxkor bat bezala urtuko denik. Apalduko den arren, geratzeko etorri den fenomeno dela dirudi.

Fenomeno hori aztertzekean, hauteskundeetan oso kaltetuta atera den ezkerreko independentismoak bi modutan ikusi du, han eta hemen irakurri eta entzun ahal izan ditugun iruzkinak islatzen dutenez. Batzuen ustez, Podemos “Troiaiko zaldia” izan daiteke, euskal herritarrak asimilaziora eman ditzakeen eta burujabetza prozesuari muga jarri diezaiokeen Troiaiko zaldia, alegia. Independentismoaren galga, hain zuzen. Beste batzuen ustez, ordea, erabakitze eskubidearen oinarria izugarri zabaldu da, eta horrek aukera politiko berriak eskaintzen ditu.

Bi posizio horiek modu argian agertu ziren joan den igandean Info7 irratiak eskainitako hauteskunde saioan, kanpotik etorritako bi ahotsen bitartez. Galiziar soberanista batek Podemos kasik Estatu espainolaren operazio-tzat jo zuen. Segidan, hautatu berria zen ERCko diputatu batek hango prozesua indartuta irteten dela esan zuen, eta Podemosen –En Comú Podem, hobeto esan– boza erabakitze eskubidearen eremuan kokatu zuen gardenki.

Euskal Herrira bueltatuta, esan daiteke bigarren balorazioa –erabakitze eskubidearen oinarria zabaldu egin dela, nahi diren salbuespen eta ñabardura guztiekin– objektiboa dela, eta lehena –Troiaiko zaldia dela– subjektiboa. Horrek ez du esan nahi azken hori zuzena ez denik, nork daki, baina gehiago dagokio balorazio politikoari datuen azterketari baino.

ERABAKITZEKO ESKUBIDEAREN ALDEKOEN INDARRA

Zer diote, bada, datuek? 2011n erabakitze eskubidea –teorian bederen– aldarrikatzen zuten indarrek (EAJ, Geroa Bai eta Amaiur) botoen %46 biltzen zituzten. IU-IEk botoen %4,10 zituen, baina nekez kokatu ahal zen erabakitze eskubidearen eremu horretan. Oraingoan, eskubide horren aldeko indarrek –egia bada ere EAJ bere jarrera gero eta gehiago epeltzen ari dela–, Podemos gehituta, botoen %60,3 lortu dituzte. Ñabardura guztiekin, berriro ere.

Orduan indar abertzaleak –teorian hori ere– ziren erabakitze eskubidea defendatzen zuten bakarrak. Orain, Estatu mailako proiektua duen indar bat ere gehitu da.

Horrek bi ondorio ditu: бага, herri mugimenduak azkenaldian bilatu duen zeharkako izaera lortu ahalko luke erabakitze eskubidearen eskabideak; biga, EAJren ezinbestekotasuna apalduko litzateke, eredu progresistago baten mesedetan. Egia bada ere EAJri horrek denak eragin diezaiokeen beldurrak oraindik are eta uzkurrago bilaka dezakeela ez aurrera ez atzera dagoen alderdia. Nolanahi ere, urteotan egiaztatu da EAJ ez dela prest izan burujabetza prozesu bati ekiteko. Horixe da egungo errealitatea.

BERE BURUARI BEGIRATU ETA BERE BURUA ERALDATU

Ezkerreko independentismoari eskaintza egitea dagokio, egitura juridiko-politikoaren eztabaida eta erabakitze eskubidea berriro ere erdigune politikoan jar daitekeela eta aukera politikoak aprobetxatu egin behar direlako. Alde batetik, proiektu estrategiko erakargarri bat aurkeztu beharko luke. Izan ere, Estatuan ikusitakoaren arabera, bertatik ez da ezer onik etorriko. Erabat esanguratsua da Podemosek estatutik gabeko nazioetan arrakasta izan izana eta askoz ere gutxiago beste leketan. Beste alde batek, gaur egun independentista ez diren baina behinik behin erabakitze eskubidea onartzen duen indar bati botoa eman dioten milaka eta milaka lagun horiei (Troiaiko zaldia kanpoko soldaduz zegoen beteta, baina Podemosi bertako jendeak eman dio boza) helburu apalagoak eskaintzeko gai izan behar du independentismoak, adibidez, gaur egungo egitura juridiko-politikoaren aldaketarako proposamenetan. Burujabetzaren bidean urratsak liratekeen eta sektore horien aldeotasuna lortuko luketen proposamenetan. Eskuratuko balira, urratsa; Estatuak galaraziko balituzke, urratsa, sektore horiek, inposizioaren aurrean, independentismorantz dekantatzeko aukera zabalduko bailitzateke.

Ariketa hori guztia egiteko ez dago unerik onenean ezkerreko independentismoa, bere buruari begiratu behar baitio hauteskundeetan izandako porrota dela-eta. Bere buruari begiratu eta bera burua eraldatu. Arazoak ez dira, edonola, gaurkoak. Ezker abertzalearen estrategiaren aldaketa bere osotasunean ulertu ez izana eta Bilduk suposatzen freskotasunari gehiago tira ez izana –aktibatu zen jendea eta moduei bide gehiago eman ez eta betikora bueltatu– egon daiteke egungo egoeraren iturburuan. Beste modu batera esanda: garagardo bati apar asko ateratzen zaionean (Bilduk izan zuen) bere senera utziz gero, aparra jaitsi baina zerbeza igo egiten da, eta, hala, edateko moduko basokada ederra geratzen da. Berehala aparra kentzen bada, aldiz, garagardoak ez du gora egiten.

Seguru asko, EH Bilduk detektatuta zituen jada arazoak, emaitzok horiei sakonki aurre egiteko premia baino ez dute ekarri. •